

26.96x30.73	1/3	עמוד 10	השבוע - ישראל היום!	17/04/2026	97527159-5
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790					

משחקי הכס :

● אריאל בולשטיין
 האב, הבן - והצביעות:
 שוב ושוב ושוב, הוותיקן בוחר
 בצד הרע של ההיסטוריה

משחקי הכס

● אריאל בולשטיין

רמזים על רצח עם שישראל מבצעת
 בעזה, גינוי המלחמה נגד איראן,
 שתיקה מול רצח חפים מפשע
 בשם האסלאם והתעלמות
 מפגיעה בנוצרים במדינות ערב
 ● העימות בין הנשיא טראמפ
 לאפיפיור לאו ה-14 בשל
 התנגדותו למערכה נגד
 האייתוללות חשף את
 המוסר הכפול של הנהגת
 העולם הקתולי, והעלה
 שוב את השאלה: האם
 האנטישמיות של הכנסייה
 עדיין מבעבעת?

26.69x31.27	2/3	11	עמוד	השבוע	17/04/2026	97527161-8
בנימין זאב הרצל - בהקשר לצינון - 80790						

משחקי הכס :

פעמים רבות לנוצרים הנרצחים באפריקה ובמדינות אחרים בידי קיצונים אסלאמיים, ובנאומי הדרשה שלו גינה שוב ושוב את האלימות הזו. ביקורו האפוסטולי הנוכחי באפריקה מהווה עדות לקרבתו לאוכלוסיות אלו, אך הכל נעשה בהתאם לסגנון הדיפלומטי הקתולי הטיפוסי – כלומר באמצעות דיאלוג שקט עם הרשויות האסלאמיות, גם אם יש הבנה שהדבר אינו מועיל בפועל.

לאו ה-14 קרא לאחרונה לעצור את הלחימה של ישראל נגד ארגון הטרור חיזבאללה בלבנון, אף על פי שחיסול חיזבאללה הוא חלומם של הנוצרים הלבנונים, והישראליות חיזבאללה היא גור דין מוות עבורם. האם זהו עיוורון מבוזבז מצד מי שאמור לדאוג לאינטרס של הנוצרים? לבנון היא סוגיה מורכבת, משום שזאת זירה שהיתה תמיד קרובה ללב הכנסייה, בעיקר בשל קיומם של מוסדות נוצריים חזקים מאוד, שהם נבחר בדרך כלל נשיא לבנון. לכנסייה יש אינטרסים משמעותיים בלבנון. זה המקום להסביר שתפקיד מכריע ממלא הנוצרי האפוסטולי בביירות (השגריר של הוותיקן בלבנון; א"ב), שכן הוא זה שקובע מה ייאמר ומה לא ייאמר בוותיקן. אם הוא מטשטש את הסיבות למלחמתה של ישראל נגד חיזבאללה, הרי שהכנסייה נוקטת עמדה נגד ישראל.

שאלה גרעינית

הרמיזה העדינה של מיקלה אבראו לכך שהאפיפיור אינו אחראי למדיניות הננקטת בשמו, ובעיקר אינו אשם בתוצאות הרעות שלה, אופיינית לאיטליה. בארץ המגפ לא מקובל לבקר את האפיפיור בגלוי, ובוודאי שלא להטיח בו דברים קשים בפומבי. זהו גם אחד ממקורות הכוח הגדולים של האפיפיורות: יותר ממיליארד מאמינים בטוחים שהוא לא טועה. אמנם על פי הדוקטרינה הקתולית, האפיפיור נחשב לבעל חסינות מטעויות רק כאשר הוא קובע באופן רשמי דוגמה דתית בנושאי אמונה או מוסר, וביתר פעולותיו והתבטאויותיו הפוליטיות או האישיות הוא נחשב לאדם רגיל היכול לשגות – אך ההמונים לא כל כך מבחינים בין השניים.

על אף מבטה האופטימי של אבראו, הטענות כלפי ההתנהלות הצבועה של הוותיקן וכלפי ההצהרות החלולות שיוצאות ממנה רק הולכות ומתרחבות. אותו אפיפיור שקורא מאז תחילת המערכה הצבאית באיראן לעצור את האלימות, נקט לשון מתונה מאוד – ויש שיגידו שתק לגמרי – כאשר רק לפני חודשים אחדים משטר הטרור הברברי של האייתוללות רצח בדם קר רבבות או רחמים מפגנים וחסרי ישע. האייתוללות ממשיכים להוציא להורג מפגנים כמעט מדי יום, ובוותיקן שותקים.

תמוה אף יותר, בוותיקן מתעלמים באופן עקבי מסכלם של הנוצרים באיראן, ולא יוצאים להגנתם בפומבי. מוסלמי באיראן שמעו להמיר את דתו לנצרות צפוי לעונשים חמורים ביותר, ולמרות זאת המעבר לנצרות הפך ברפובליקה האסלאמית לתורפה רחבה למדי. הייתם מצפים ש"הכס הקדוש" יושיט לנוצרים החרשים האלה יד, ידרוש ממשטר האייתוללות שלא להתנכל להם או לפחות יסמן לו כי להתנכלות שכזו יהיה מחיר מדיני ודיפלומטי, אלא שהמשטר בטהרן רואה כי בוותיקן לא נוקפים אצבע למען הנוצרים, ומסיק כי מותר להמשיך ברדיפות. אפילו ההפצרות הפומביות מצד יורש העצר האיראני רוא פהלאווי, שהתחנן להתערבות, לא הזיזו את הממסד הקתולי.

הכהונה של לאו ה-14 בינתיים לא שינתה דבר: בדיוק כמו קודמו, הוא מפנה את מבטו הצידי דה כדי לא לראות נהרות של דם ודמעות של

לאו ה-14 מציג גישה מאוזנת יותר מזו של קודמו. אם כך, אולי ניתן לייחס את העימות הנוכחי בין טראמפ לאפיפיורות למורשת קודמו ול"סביבה של לאו ה-14, אשר מורכבת כולה מן המינויים של קודמו?

"הקוריה הוותיקנית (הרשות המבצעת של "הכס הקדוש"; א"ב), שעדיין מורכבת ברובה מאנשי פרנציסקוס, מחזיקה בכוח רב בקביעת מדיניותו של האפיפיור. עצמאותו של אפיפיור מוגבלת תמיד על ידי הקוריה שלו. כדאי גם להבין את הכוח של הקונקלווה, ההתכנסות לבחירת אפיפיור חדש, שבמהלכה נקבעים הבריתות, הקווים המנחים והתמיכה, המובילים לבחירת האפיפיור. הקונקלווה האחרונה התאפיינה בנוכחות כפולה של קרדינלים המזוהים עם פרנציסקוס לצד קרדינלים אחרים, מסורתיים יותר, אשר ראו ברובט פרנסיס פריי בוסט מאמרית מועמד של פשרה ראוייה בין שני המחנות – השמרני והליברלי המזוהה עם פרנציסקוס. יש הטוענים – אם כי אין מדובר במקור ודאי – שאחד השיקולים לבחירתו של פרבוסט לאפיפיור היה רצון לאמץ מדיניות חוץ נוחה יותר כלפי ישראל ופחות מפייסת כלפי אסלאמיזם. כך

ה-14, וקרא לאפיפיור "להפסיק להיות פוליטיקאי ולפנות לשמאל הרדיקלי".

העימות המתקשר בין טראמפ לאפיפיור נובע בעיקר מן הציפיות שנכזבו, סבורה מיקלה אבראו, הוגת דעות איטלקיה שמעורה היטב בממסד הקתולי. "הרקע התרבותי של האפיפיור, אמריקני ורפובליקני, שטראמפ הכיר היטב (יש לזכור את ההשוואה שנעשתה בינו לבין אחיו המזוהה עם תנועת MAGA; א"ב), אפשר לשייכו למרחב תרבותי משותף, בדומה לקרדינל של ניו יורק טימתי. מ. דולן, תומך נלהב של טראמפ ובעל עמדות נחרצות הרבה יותר", טוענת אבראו. "במסגרת ההקשר המלחמתי ציפה טראמפ לקבל תמיכה מלאו ה-14, גם בשל היותו האפיפיור האמריקני הראשון בתולדות הכנסייה הקתולית הרומית. במקום תמיכה, הוא קיבל התנגדות. בפרט, הדברים של טראמפ שהדאיגו את לאו היו אלו שנגעו ל"מחיקת ציוויליזציה ביום אחד", במה שפורש כרמיזה למלחמה גרעינית".

אבל האפיפיור יצא נגד המערכה הצבאית באיראן הרבה לפני הצינון של טראמפ בדבר "מחיקת ציוויליזציה ביום אחד". אולי לאו ה-14

צילום: אי.אף.פי

הנשיא טראמפ והציץ עם תמונתו בדמות ישו

"ההגירה, שמהווה סדין אדום בעיני טראמפ, היא בגדר כמעט ייהרג ובל יעבור מבחינת האפיפיור. על כן העימות היה בלתי נמנע. למשקעים ביניהם נוספה סוגיית איראן"

או כך, ברור כי מצב זה יוצר אפיפיורות מפוצלת בין שני זרמים, כאשר פרבוסט עצמו, לאו ה-14 בשמו האפיפיורי, מהווה את נקודת האיזון בין הזרמים. למעשה, הבחירה בו נועדה למנוע סכנה ממשית של פילוג בכנסייה.

האם החולשה שטראמפ מייחס ללאו ה-14 היא דבר אמיתי?

"מהסיבות שפורטו לעיל ניתן להגדיר את האפיפיורות כחולשה מסוימת, שכן היא אינה חופשית לחלוטין. יש לזכור את המקרה של בני דיקטוס ה-16, שנאלץ להתפטר גם בשל עמדותיו הפרוימקרביות והאנטי-אסלאמיסטיות. לאו ה-14 הוא יריד מוצהר של ישראל ושל העם היהודי, והוא חוזר על כך פעמים רבות, גם בשיחות עם התקשורת. הוא פועל רבות נגד האנטישמיות הגואה. הוא גם לא שותק נוכח הפגיעה בנוצרים ברחבי העולם המוסלמי. במהלך כהונתו הוא התייחס

פשוט שותף לאותה השקפה הפציפיסטית שאיפיינה את קודמו, פרנציסקוס הראשון?

"בהחלט לא. הרטוריקה הפציפיסטית היא אכן חלק ממשען הבסיס של כל אפיפיור, במיוחד מאז עידן הנאורות, כאשר האפיפיורים חדלו לנהל מלחמות. עם זאת, ללאו ה-14 יש הבנה ברורה של העוללות והצדקות במלחמה הזו. הוא מודע היטב לאיום האסלאמיסטי, ובריבונות מביין כי יש ראל מגינה על עצמה ומגינה גם על עמים אחרים. "כן, הוא מדגיש את החשיבות של הכלים הדיפלומטיים כי זהו קו טיפוסי לאפיפיורות, שמעלה על נס את רעיון השלום, גם אם הוא מתפרק לנוכח המציאות. לעומת זאת, פרנציסקוס נטה לכיוון של עולם שלישי, והודה עם מי שנתפסו בעיניו כחלשים יותר, עד כדי כמעט הצדקה של האלימות מצידם. הוא לא הסתיר סימפטיה מסוימת למשיטרים שונים, ובהם גם המשטר האיראני. בקיצור,

23 בינואר 1904, בנימין זאב הרצל, מייסד התנועה הציונית וראש ההסתדרות הציונית הערמית, הגיע לוותיקן לפגישה עם האפיפיור פיוס העשירי. בין כל פגישותיו עם האנשים החזקים של העולם דאז, בתקווה שיבטיחו תמיכה ברעיון של הקמת מדינה יהודית במולדתו של העם היהודי – זאת, ככל הנראה, היתה הכושרת מכולן. פיוס העשירי סירב נחרצות לשתף פעולה עם תוכנית הרצל והצהיר כי הכנסייה לא תכיר לעולם בעם היהודי משום שלא הכירו בישו. אם היהודים יעזו לבוא לארץ ישראל, חתם את קביעתו בספק ניסיון להתנבא ספק אזהרה, נשלח כמרים שיטבילו אותם לנצרות. כידוע, בין השניים האלה דווקא הרצל התביר כנביא מוצלח יותר. חזונו לחידוש הריבונות היהודית בארץ ישראל הוגשם, ו-110 שנים אחרי המפגש החמוץ ההוא בוותיקן, אפיפיור אחר, פרנציסקוס הראשון, הגיע לקברו של הרצל בהר הנרי שא את שמו בירושלים והניח זר – מחווה סמלית של סגירת מעגל ושל הודאה בצדקת הדרך של מי שנדחה מכל וכל על ידי פיוס העשירי. המעשה של פרנציסקוס, שהיה כמובן מודע ומחוייב שב היטב, לא רק תיקן עוול היסטורי אישי כלפי הרצל האיש. הביקור שידר לעולם כולו, ובראש ובראשונה ל-1.2 מיליארד הקתולים שבו, מסר עוצמתי של הכרה מדינית ודתית של הכנסייה בזכות העם היהודי להגדרה עצמית ולמימוש הזכות הזאת בארץ הקודש.

אלא שמאז הפסגה של 2014 נדמה יותר ויותר שהשלדים הישנים של היחס הבעייתי מצד הוותיקן כלפי מדינת היהודים צצים ועולים מחדש, אם כי בצורה שונה מבעבר. היהודים אמנם לא מואשמים עוד ב"דחיית המשיח" ובצליבתו, אולם אי אפשר לפסס את האופן הבוטח שבו ישראל מוצגת בהודעות "הכס הקדוש". פרנציסקוס עצמו שינה את הטון לרעה, ובסוף חייו – אחרי הטבח של 7 באוקטובר – גינה את ישראל בשפה קשה, שהוכיחה מאור את השיח האנטי-ציוני של חוגי השמאל הקיצוני, ואימצה במרומו כמה מהאשמות-השוואה הוותיקות והבוזיות ביותר כלפי המדינה היהודית. יורשו של פרנציסקוס ב"כס הקדוש", האפיפיור לאו ה-14, טרם הספיק להטביע חותם מפורש בכל הקשור ליחסו למדינת ישראל ולמלחמות ההישרדות שלה, אבל השבוע החולף ייזכר בזכות העימות הישיר שלו מול הבית הלבן והמעצמה החזקה בעולם, שהיא – במקרה או שלא במקרה – גם ארץ הולדתו.

ליברלים נגד שמרנים

כבר עם תחילת המלחמה של ארה"ב וישראל מול משטר הרוע האיראני, האפיפיור האמריקני סירב להתייצב לצד מולדתו ולצד כוחות האור מול החושך של האייתוללות. במקום זאת, ברר שה שנסא ב-1 במאוס, הכריז כי "לא ניתן להשיג יציבות ושלוש על ידי איומים הרדיים, ולא על ידי שימוש בנשק שזורע הרס, סבל ומוות, אלא רק על ידי רישיח אחראי, אמיתי והגיני". לסיכום, קרא לכל הצדדים לעצור את האלימות – נוסחה גנרית, נדושה ומוכרת עד ורא לכולנו, משום שהיא נשמעת מפי כל פוליטיקאי אירופי ממוצע בכל עת שישראל מגיבה בכוח על ההתקפות עליה.

ישראל, לרוב, מבליגה על הכרזות צבועות שאינן מבחינות בין טוב לרע ובין התוקפן לקורבן. דונלד טראמפ, לעומת זאת, לא מן המבליגים. ככל שעוצמת הביקורת של הוותיקן על המערכה הצבאית נגד משטר הטרור של איראן גברה, גם הוא לא נשאר חייב. "הוא חלש בנוגע לפשיעה ונוראי במדיניות חוץ", אמר נשיא ארה"ב על לאו

26.82x31.61	3/3	עמוד 12	השבוע - ישראל היום!	17/04/2026	97527162-9
בנימין זאב הרצל - בהקשר לצינון - 80790					

משחקי הכס :

צילום: Vatican media | אורן דוד, לשעבר שגריר ישראל בוותיקן, מעניק לאפיפיור פתציסקוס חנוכייה

צילום: Gettyimages

←
בחורות איראניות אשר נאסרו, נאנסו ונטבחו רק משום שיצאו החוצה בלי כיסוי ראש. ההתאכזריות אל הרחמנים תמיד הלכה יד ביד עם הרחימנות לאכזריות.
גם האימונים במשך שנים מצידה של איראן להשמיר את מדינת היהודים לא עוררו גינויים של "הכס הקדוש", זאת אף שאימונים מן הסוג הזה מנוגדים לחלוטין לערכים שהכנסייה הקתולית מעלה על נס ומקדמת בדרשות שלה. אפילו כאשר הוכח שאיראן ממשיכה לשטות בקהילייה הבינלאומית ולדחור אל פצצת האטום, בוותיקן לא פצו פה – אף שמניעת הפצת נשק גרעיני נהי שבת לאחת מאבני היסוד של מדיניות הכנסייה בעשורים האחרונים.

פוליטיקה ואמונה

בנושאים אחרים בוותיקן דווקא יודעים להתערב, בלי בושה. אורן דוד, שכיהן כשגריר ישראל בוותיקן, נזכר כיצד בתחילת שנת 2020 הוא ושגרירת ארה"ב קליסטה גינגריץ' זומנו לשיחות "הבעת דאגה" נפרדות, בעקבות היריעות שיש ראל מתעדת להחיל את ריבונותה על יהודה ושומרון: "נקראתי למזכיר המדינה של הוותיקן, שהוא למעשה ראש הממשלה שלה, הקרדינל פיטרו פארולי, והוא הביע בפניי מורת רוח. השיחה התנהלה ברוח טובה, ובמהלכה נגענו בעניינים שונים, אבל היא בהחלט נועדה לנויפה בנושא מדיני פראקסלנס".

ההתערבות של הוותיקן בנושא הזה, שהוא במובהק פוליטי, משמיטה את הקרקע מתחת לתשובה של לאו ה-14 לטראמפ, שלפיה הוא "לא עוסק בפוליטיקה אלא באמונה בלבד".
"אני חושב שלא ה-14 באמת רואה את עצמו כשליח האל עלי אדמות, ממשיכו של פטרוס, וענייני האמונה אכן נר לרגליו", אומר אורן דוד, "אבל הוא לא עוסק רק באמונה, וזה פועל יוצא מעצם היותו – לצד הסמכות הדתית מספר אחת בעולם – גם ראש מדינה. זהו מקרה ייחודי בעולם שמנהיג דתי חובש גם כובע מדיני.

"הרבה פעמים נוח לאפיפיור להיצמד לנושא האמונה, ולהשאיר את העיסוק הפוליטי למזכיר המדינה שלו. עם זאת, לפרנציסקוס לא היתה שום בעיה לעסוק בסוגיות פוליטיות שנויות במחלוקת, ולא היתה לו בעיה לגנות את ישראל בצורה מאוד בוטה במהלך מלחמת חרבות ברזל. אוכיר כי

הטבח הנורא ב-7 באוקטובר לא הביא לגינוי מייד מצד הוותיקן. חווינו את הטרגדיה הגדולה והנוי ראה בחומרתה אחרי השואה, ול'כס הקדוש' לקח זמן להוציא גינוי. ציפינו להרבה יותר מהוותיקן, וברגע האמת הציפיות נכזבו".

מה השינוי שלא ה-14 הביא עימו לוותיקן בנושאים פוליטיים שנויים במחלוקת?

"בניגוד למה שנוטים לחשוב עליה, הכנסייה הקתולית אינה מונוליתית, במיוחד בעשורים האחרונים. יש בתוכה סיעות וזרמים שונים. כולם אמנם כפופים לאפיפיור, אבל חלפו הזמנים שהאפיפיור חף מביקורת בכל נושא. מתי הזרם הפציפיסטי הפך למוביל ודומיננטי, אם כי לא היחיד והבלעדי? הזרם הזה נחלש בתקופה של בנדיקטוס ה-16 שהיה אפיפיור שמרני, אבל התחזק מאוד בתקופה של פרנציסקוס. פרנציסקוס מינה קרדינלים רבים, שהיו חסידי הגישה הליברלית והפציפיסטית שלו. גם פריבוסט מונה לקרדינל על ידיו, והדעות שלו מאוד מזכירות את הדעות של פרנציסקוס, אם כי הסגנון שונה. פרנציסקוס היה מאוד בוטה ומתלהם, האפיפיור לא ה-14 לעומת

זאת זהיה, והוא בורר את מילותיו בקפידה. אבל הדעות הן אותן הדעות".

הנשיא טראמפ תלה באפיפיור האמריקני לא מעט תקוות. בנודל התקווה גודל האכזבה? "דווקא בארה"ב הזרמים השמרניים מורגים שים היטב. לצד קרדינלים בדמותו של פרנציסקוס ואלא, יש קרדינלים שמרניים בכירים שאינם אוהבים את המגמה המוגזמת לטעמם שמגלמים שני האפיפיורים האלה, הקודם והנוכחי.

"שתי סוגיות מצויות במרכז המחלוקת. האחת נוגעת להגירה. לא ה-14, כמו קודמו, הוא חסיד של הגירה חופשית. לעומת זאת, בבת עינו של טראמפ היא לשמור את ארה"ב מפני נזקי ההגירה הבלתי חוקית, שאפיינה את תקופת קודמו. "מה שמהווה סדין אדום בעיני טראמפ הוא בגדר כמעט ייהרג ובל יעבור מבחינת האפיפיור הנוכחי. על כן העימות ביניהם היה בלתי נמנע. למשקעים המרים ביניהם נוספה הסוגיה של המי ערכה באיראן. בוותיקן היתה ביקורת מסוימת גם על הפעולה האמריקנית כוונצואלה, אבל עם תחילת התקיפות באיראן, הטון של 'הכס הקדוש' הוחרף. האפיפיור ערער על הלגיטימציה של המי לחמה, והסתייג מכך ששר ההגנה האמריקני יחס ביסוסים רתיים למלחמה, ועורר כעס רב בממשל בווינגטון".

גן עדן לנוצרים

כיצד אתה מסביר את הסטנדרט הכפול של האפיפיורים, שנראים כמפעילים אמות מידה שונות כלפי המערב לעומת מדינות רודניות כמו איראן? מוגנים תמיד את ישראל וארה"ב אבל נזהרים מאוד שלא לפעול, ואף לא לדבר, נגד איראן והאסלאם הקיצוני?

"לא ה-14 אכן ממשיך בגרול בקו של קודמו, אשר גילה המון סלחנות כלפי הפרות זכויות אדם בעולם השלישי ובמטרים רודניים. אגב, פרנציסקוס קידם מאוד את היחסים של הוותיקן עם סין, על אף הפרות זכויות האדם שם ועל אף העובדה שהשלטון הקומוניסטי מצר את צערי הכנסייה בסין. פרנציסקוס אפילו נתן לשלטון נות של סין דריסת רגל בתהליך מינוי בישופים. לצערי, אני רואה סלחנות גם ביחס לרדיפות של נוצרים בעולם המוסלמי והערבי. אנחנו שומעים מעט מאוד גינויים, אם בכלל, לנוכח הפגיעה בנוצרים בארצות האסלאם, זאת אף שמספר הנוצרים שם ירד בחדות. בתחילת המאה ה-20 שיעור

הנוצרים בעולם המוסלמי התקרב ל-20%, ועכשיו הם מיעוט זניח.

"בד בבד, אנחנו לא שומעים, ואף פעם לא שמענו, הערכה ביחס למצב הנוצרים בישראל, אף שישראל היא בבחינת יוצאת דופן במזרח התיכון: דווקא במדינת היהודים, מספר הנוצרים עלה מ-32 אלף ב-1948 עד 185 אלף היום. שיעור הנוצרים בישראל בעליית מתמדת (בשנה שעברה הגידול עמד על 0.6%), ומצבם מבחינה סוציאקונומית מעל הממוצע הישראלי מבחינת השכלה והכנסה. בכל מקרה שמצטייר כפגיעה אינדיבידואלית בנוצרי ישראל, מייד יש גינויים מהוותיקן, ובהם גינויים בלשון בוטה, ואילו במקרים חמורים לאין שיעור שמתרחשים חדשות לבקרים בעולם המוסלמי – כולל שריפת כנסיות, השחתת עצי אשוח, ניפוץ פסלים – לא שומעים שום גינוי".

כל מה שאתה אומר מעורר מייד את השאלה אם מדובר בשרידים של האנטישמיות הנושנה, שעדיין מורגשים בממסד הקתולי וגם בקרב מי שעומדים בראשו.

"ועידת הוותיקן השנייה בשנת 1965, ומסמך ה'נוסטרה אטהטה' שאומץ בה, יצרו מהפך אמיתי ביחסה של הכנסייה הקתולית ליהודים וליהדות לעומת הפרקים האפלים שירענו בעבה. זהו שינוי תיאולוגי עצום, שסלל את הדרך לשינוי מדיני ולהכרת הוותיקן במדינה יהודית בארץ הקודש, על אדמתו של ישו. לזכותו של פרנציסקוס חייבים לומר כי כשהרברים נגעו לאנטישמיות, הוא גינה אנטישמיות על כל סוגיה באופן חרימשמעי בכמה הזדמנויות. בנאום מפורסם בכיור סנט פטרוס הוא הכריז כי נוצרי לא יכול להיות אנטישמי, כי אז הוא יהיה נגד עצמו, נגד השורשים שלו עצמו, וסיים את הנאום בקריאה 'הבנתם את זה כבר?'. בשנים האחרונות, ההתנהלות שלו והצהרות המתלהמות שלו נגדנו (כולל רמיזה שישראל מבצעת רצח עם; א"ב) אכן עוררו אכזבה גדולה. ההתייחסות לפגיעה בישראל ובישראלים תמיד היתה בלשון רכה יותר, פחות חמורה".

כיצד יסתים העימות בין המעצמה הגדולה בעולם לבין הכנסייה הגדולה בעולם?

"אני מעריך שזה יתמתן. לנשיא טראמפ יש סגנון משלו – הוא פורק את הכעס ואז מתמתן, ולא ה-14 ניהן במתינות מלכתחילה והוא לא איש של מריבות. אחרי שני הצדדים אמרו את מה שאמרו, הסערה תירגע, ויתקדמו הלאה. אף אחד מהם אינו מעוניין להסלים את המצב".

לאו ה-14, בדיוק כמו קודמו, מפנה את מבטו כדי לא לראות נהרות של דם ודמעות של בחורות איראניות, שנאסרו, נאנסו ונטבחו רק משום שיצאו החוצה בלי כיסוי ראש

צילום: אי.פי

רבות איראנים נטבחו – והוותיקן שותק